

SÚBOR NÁSTROJOV PRE MESTSKÚ AGENDU EÚ

Vybudujte si udržateľnú komunitu s EIB a VR

**Európska
investičná
banka**

banka EÚ

EURÓPSKA ÚNIA

Výbor regiónov

Vo fáze plánovania rozširovania metra radila EIB mestu Varšava v tom, ako zabezpečiť, aby bol tento projekt oprávnený čerpať granty EÚ, ktoré potreboval. Následne banka požičala poľskému mestu väčšiu časť potrebného finančného objemu.

Keď prvýkrát bankári z EIB rokovali o rozširovaní malého varšavského metra, nekládli otázky, aké viceprimátor Varšavy Michal Olszewski očakával: „Komerčný bankár by sa spýtal: ‚Budete schopní mi to splatiť?‘ EIB sa spýtala, prečo metro potrebujeme.“

Na Olszewského zapôsobila skutočnosť, že EIB si chcela byť istá, že mesto robí správne finančné rozhodnutie – a naviazané na politické ciele EÚ. „EIB tu nie je len na financovanie projektu, ale aj na pomoc v riešení strategických otázok,“ hovorí. „Hneď ako je projekt schválený, máte reálny dôkaz o koncepcii.“

EIB začala testovať koncepciu Varšavy oveľa skôr, než banka uvoľnila pôžičku v sume 111 mil. EUR na zakúpenie nových koľajových vozidiel pre metro v roku 2012 a ďalších 115 mil. EUR na vybudovanie hlavného úseku druhej trasy metra a sedem nových staníc v roku 2013. Spolupráca sa začala, keď mesto požiadalo o poradenstvo z programu JASPERS v tom, ako čo najlepšie štruktúrovať projekt, aby spĺňal podmienky oprávnenosti pre značné grantové financovanie EÚ.

JASPERS znamená Spoločnú pomoc na podporu projektov v európskych regiónoch. Spolufinancuje ju Európska komisia a EIB a poskytuje poradenské služby v oblasti dopravy a investícií pri environmentálnych projektoch, v oblasti vedy, výskumu a inovácií, informačných a komunikačných technológií, zdravotníctva, vzdelávania a rozvoja miest. Služby zahŕňajú kontrolu projektov a odporúčanie zmien až po poskytovanie podpory počas realizačnej fázy. V prípade Varšavy poradenstvo zahŕňalo zdôvodnenie uskutočniteľnosti projektu a posúdenie

environmentálnych vplyvov.

Varšava tak dokázala získať od Európskej komisie sumu 945 mil. EUR z celkových nákladov vo výške 1,5 mld. EUR.

Varšava momentálne rokuje s bankou o pôžičke v sume 200 mil. EUR v rámci zámeru vybudovať ďalších 11 staníc a vozovňu a zakúpiť 49 nových koľajových súprav v hodnote takmer 1,9 mld. EUR. „Je to úžasné,“ hovorí Olszewski. „Cítite, že ste súčasťou čohosi veľkého pre vaše mesto.“

Cítite, že ste súčasťou čohosi veľkého pre vaše mesto

EIB požičala belgickej banke Belfius 200 mil. EUR na financovanie polovice jej programu s názvom Inteligentné mestá a udržateľný rozvoj. EIB sa tak prepojí s komunitami, ktoré sú príliš malé na to, aby získali bežné pôžičky.

Mesto Dinant sa v priebehu mnohých storočí rozrastalo pozdĺž rieky Mása, lemované skalnatými svahmi na oboch stranách rieky. No cesty popri brehoch odstrihli 14 000 ľudí od priameho prístupu k rieke.

Primátor Richard Fournaux bol vždy presvedčený, že obyvatelia mesta Dinant by si mali viac užívať tento nádherný prvok ich mesta. S financovaním z programu Inteligentné mestá si Fournaux plní svoj sen. Na pravom brehu promenáda La Croisette odkloní premávku z okraja rieky a vytvorí jasne vymedzené zóny pre peších, bicykle a ihriská. „Máme šancu vybudovať infraštruktúru, ktorá výrazne ovplyvní život a prácu v našom meste,“ hovorí.

Program Inteligentné mestá bol spustený v júni 2015. Spolu s EIB sa z neho financovalo už viac ako 30 projektov v oblastiach energetickej efektívnosti, udržateľnej mobility a obnovy miest. Výhody z neho už ťaží takmer jeden milión obyvateľov a ďalších 150 projektov je vo fáze analýzy. Prvé projekty zahrňujú:

- fotovoltické panely pre obecnú školu v Silly a športové zariadenia v Genappe
- verejné budovy s takmer nulovou spotrebou energie v obciach Schelle, Bierbeek a v meste Gembloux
- domovy dôchodcov v mestách Sambreville, Landen, Stekene a Sint-Truiden
- čerpaciu stanicu na čistejšie palivo v meste Harelbeke, ktorú budú využívať smetiarske vozidlá v desiatich obciach
- sanáciu hnedej zóny určenej pre nové občianske priestory s polyfunkčnou mestskou výstavbou a udržateľnú mobilitu v obci Wetteren

Vďaka podpore z EIB sú v ponuke výhodné úrokové sadzby, pričom program prepája malé komunity so zdrojmi z európskeho financovania, ktoré by inak nemali prístup k finančným zdrojom. „Som si istý, že aj v iných európskych krajinách sú banky, ktoré by mohli plniť túto funkciu sprostredkovateľa pre malé mestá a obce,“ hovorí Francis Hayen, ktorý riadi program Inteligentné mestá pre Belfius. „Ak sa spoja s EIB, mohli by zaviesť podobný prístup.“

V Dinante promenáda La Croisette pritiahne obyvateľov k nábrežiu. Nebudú však sem môcť prísť autami. V rámci programu Inteligentné mestá sa už preto rozbehol projekt na vybudovanie parkovacích zón mimo centra. „Je to začiatok skutočnej premeny nášho mesta,“ dodáva Fournaux.

“ Aj v iných európskych krajinách sú banky, ktoré by mohli plniť túto funkciu sprostredkovateľa pre malé mestá a obce

S revolvingovým investičným fondom tento región zabodoval v maximalizácii dopadu grantového financovania. Ukážeme, ako transformovať tradičné granty na úspešný finančný nástroj.

Stará povrchová baňa v lokalite Cutacre na okraji širšieho Manchestru sa nezdá ako miesto, kde by sa dal nájsť špičkový finančný nástroj v nasadení. Ale areál na ploche 45 km² je jedným zo série projektov na severozápade Anglicka financovaných z fondu rozvoja v objeme 60 mil. GBP s názvom Evergreen. Tento finančný nástroj, ktorý v mene 16 miestnych samospráv spravuje správca súkromného fondu, sa môže zdať zložitý, no jeho podstata sa dá pochopiť na prípade Cutacre: Investícia z fondu Evergreen odblokovala kľúčový projekt, pôžička sa už spláca a využíva sa v ďalších projektoch.

Ide o nový prístup k zásahom z verejného sektora. Namiesto zháňania nedostatočných zdrojov na zabezpečenie grantov zriadili vnútroštátne, regionálne a miestne samosprávy fond mestského rozvoja, ktorý poskytuje pôžičky. Po splatení pôžičiek fond výnosy hneď znovu investuje. Samozrejme, ak majú byť pôžičky splatené, musia byť urobené na financovateľné projekty, ktoré zasa pritiahnú súkromných investorov a posunú tak efekt peňazí z verejného sektora ešte ďalej.

„Evergreen nám umožnil vytvoriť iný druh investície, ktorej stratégia je zladená s tým, čo chceme urobiť my ako mesto na podporu rozvoja mesta,“ hovorí riaditeľ fondu v Manchestri Desmond Gardner. „Chcelo to len využiť šikovný nápad a zmeniť ho na niečo, čo prinieslo reálny výsledok.“

“ Iný druh investície, ktorej stratégia je zladená s tým, čo chceme urobiť my ako mesto

Funguje to takto: EIB dostane grantové financovanie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a národných vládnych agentúr. Banka si vyberie finančných sprostredkovateľov na riadenie projektových investícií. V tomto prípade je to Evergreen, ktorý zriadili miestne orgány v spolupráci so správcom súkromného fondu. Evergreen má tiež prístup k pôžičke v sume 100 mil. GBP, ktorú EIB vytvorila pre mestskú radu Manchestra.

Fond bol spustený v roku 2011 s pomocou programu EIB a Európskej komisie s názvom JESSICA (Spoločná európska podpora pre udržateľné investície v mestských oblastiach), ktorého cieľom je podporovať využívanie grantov EÚ (známych ako štrukturálne fondy).

Projekty z fondu Evergreen už splácajú:

- Citylabs: výstavba tohto biomedicínskeho zariadenia v hodnote 24 mil. GBP v lokalite bývalej očnej kliniky sa začala po tom, ako investícia z fondu Evergreen podnietila Lloyds Bank, aby sa stala spoluinvestorom. Pôžička z fondu Evergreen je dnes splatená a recykluje sa na nové investície;
- Cutacre: projekt v lokalite niekdajšej bane už dokázal vytvoriť 300 pracovných miest a splatiť 3,5 mil. GBP svojich pôžičiek z fondu Evergreen;
- Cotton Building: 10 mil. GBP z fondu Evergreen a pôžička Manchestru vo výške 10 mil. GBP ako súkromná investícia na túto novú budovu v priemyselnej lokalite. Predpokladá sa, že vznikne 910 pracovných miest.

Fond Evergreen realizuje druhú vlnu investícií – účinne a s tými istými zdrojmi. „Finančné nástroje nie sú pre každého,“ hovorí Gardner. „Musia byť šité na lokálne potreby. No môžu prinášať reálnu zmenu.“ Cieľom fondu Evergreen je recyklovať svoje zdroje tri razy v priebehu desiatich rokov, čo je jeho predpokladaná životnosť, no Gardner dúfa, že sa to predĺži na neurčito. EIB a Európska komisia medzičasom spustili platformu FI Compass Platform (<https://www.fi-compass.eu/>) na poskytovanie poradenských služieb orgánom, ktoré prejavia záujem o finančné nástroje ako Evergreen.

Jedno mesto má veľa potrieb. Jedna pôžička od EIB podporuje mnoho projektov v Bologni, od rekonštrukcií škôl po cyklochodníky a opatrenia na predchádzanie veľkým škodám spôsobených zemetrasením.

Žiaci nižšej strednej školy v južnej Bologni už čoskoro nebudú musieť cestovať do školy mimo miesta ich bydliska a tlačiť sa v preplnených triedach. Škola Via Lombardia bude dokončená na konci roka 2016, bude sa v nej učiť 225 detí z blízkeho okolia a jej triedy budú oveľa menšie než tie súčasné. Škola tiež bude:

- postavená z montovaných dielcov, čím sa urýchli jej výstavba;
- mať energetickú triedu A+ so solárnym vykurovaním a bude silno zateplená;
- odolná voči otrasom (zemetrasenie s epicentrom 36 km od Bologne zabilo v roku 2012 v regióne 27 ľudí).

„Vzdelávacie prostredie detí bude lepšie, čo prispeje k zlepšeniu vyučovacieho procesu,“ hovorí Marika Milani, vedúca oddelenia pre obnovu mesta Bologna. „Už nebudú musieť cestovať ďaleko do školy. V triede sa už nebudú tlačiť. Sme na to veľmi hrdí.“

Milani môže byť hrdá na veľa projektov. S pôžičkou EIB v sume 50 mil. EUR spustila Bologna viaceré programy. Program v celkovom objeme 160 mil. EUR sa odvíja od zámeru mesta stať sa lepším miestom na život a atraktívnejším miestom pre podnikateľov a návštevníkov – ako aj odolnejším voči zemetraseniam a klimatickým rizikám. „Nemali sme dosť peňazí na to, aby sme pre naše krásne mesto urobili toto všetko,“ hovorí Milani. „Pôžička od EIB bola skutočne nevyhnutná.“

Pôžičke sa hovorí rámcová pôžička, pretože sa využíva na viac ako jeden projekt. Podporí sa z nej:

- rekonštrukcia viacerých mestských budov, ciest, verejných priestorov a námestí;
- dokončenie cyklochodníka obkolesujúceho historické centrum mesta;
- obnova časti slávnych stredovekých bolonských *porticos* (arkád), ktoré sa tiahnu až k svätyni San Luca, odkiaľ je výhľad na mesto.

Porticos sa uchádzajú o zaradenie do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. „V pamäti turistov zostávajú ako najdôležitejší symbol mesta Bologna,“ hovorí Milani. „No na ich obnovu nemusíme práčne uzatvárať samostatné zmluvy. Všetky tieto rôzne projekty sú združené v jednej zmluve s EIB a s veľmi dobrými podmienkami.“

“ Všetky tieto rôzne projekty sú združené v jednej zmluve s EIB a s veľmi dobrými podmienkami

SÚBOR NÁSTROJOV PRE MESTSKÚ AGENDU EÚ

Vybudujte si udržateľnú komunitu s EIB a VR

Miestne samosprávy sú pre ľudí v celej Európe dôležité. Viac ako 70 % Európanov žije v mestách a 55 % verejných investícií realizujú regionálne a miestne samosprávy. Európska investičná banka a Európsky výbor regiónov spolupracujú na množstve iniciatív spojených s mestskou agendou s cieľom vymieňať si vedomosti s miestnymi a regionálnymi rozhodovacími orgánmi a v snahe zlepšovať ich prístup k financiam a pomôcť im využívať existujúce zdroje efektívnejšie. Za posledných päť rokov EIB uvolnila 95 mld. EUR na úvery pre mestá a svoje financovanie rozširuje na projekty s väčším rizikom v rámci Európskeho fondu pre strategické investície, ktorý je súčasťou Investičného plánu pre Európu. Spolu s poradenskými službami banky sú tieto pôžičky odrazom všetkých prioritných témestskej agendy EÚ. O ktoré priority ide? Dúfali sme, že by ste sa spýtali. Pozrite sa na projekty, ktoré EIB v rámci každej **prioritnej témy** financovala.

Pracovné miesta a zručnosti v lokálnej ekonomike

Rzeszow, Poľsko, 2015

Pôžička v sume 145 mil. EUR na financovanie viacerých mestských projektov vrátane infraštruktúrnych služieb a dopravných spojení do priemyselných zón, kde sú zamestnaní miestni obyvatelia.

Začlenenie migrantov a utečencov

Brandenburg, Nemecko, 2015

120 mil. EUR na rekonštrukciu alebo vybudovanie ubytovacích kapacít pre 113 000 žiadateľov o azyl a utečencov.

Mestská chudoba

Nemocnica Royal Hospital v Liverpoole, Spojené kráľovstvo, 2013

Pôžička v sume 90 mil. GBP na financovanie novej nemocnice so 600 lôžkami v oblasti s najvyššou mierou ekonomickej chudoby a najhoršou úrovňou zdravotníctva v Británii.

Udržateľné využitie krajiny a zelené riešenia

Fondy Ginkgo, Belgicko/Francúzsko, 2010 a 2016

46 mil. EUR vo vlastných zdrojoch (časť financovaná z Investičného plánu pre Európu) na fond využívajúci inováčné spôsoby dekontaminácie znečistených hnedých zón, ktoré sa následne predávajú na výstavbu obytných alebo obchodných budov.

Mestská mobilita

Budapešť, Maďarsko, 2015

Rámcová pôžička v objeme 200 mil. EUR na modernizáciu metra, električiek, ciest a mostov s cieľom vybudovať integrovanú sieť mestskej dopravy.

Obehové hospodárstvo

Viedeň, Rakúsko, 2015

Pôžička v sume 150 mil. EUR pre Viedeň na financovanie využitia splaškových kalov a následného vyrábania elektriny, ktorá sa bude využívať na prevádzku čističky odpadových vôd, čím sa znížia náklady na energiu.

Kvalita ovzdušia v Miláne, Taliansko, 2014

300 mil. EUR na trasu metra medzi letiskom Linate a okrajovými štvrtkami mesta. Ide o náročný cestný úsek so zápchami a milánska klíma a topografia tu kvalitu vzduchu ešte zhoršujú. Nová trasa metra je súčasťou stratégie na zníženie preťaženia a zlepšenie kvality ovzdušia.

Bytové družstvo Portaal, Holandsko, 2015

200 mil. EUR na zlepšenie sociálneho bývania a vybudovanie nových energeticky efektívnych jednotiek v mestách Amersfoort, Leiden a Nijmegen.

Koľajové vozidlá v Bádensku-Württembersku, Nemecko, 2015

300 mil. EUR na inováčnú stratégiu v obstarávaní vo verejnej doprave s cieľom prispieť k hospodárskej súťaži. Štát zakúpi na lízing vlaky pre menších prevádzkovateľov železníc, ktorí nie sú schopní ich obstarat', pretože pre takéto spoločnosti je prístup k financovaniu obmedzený. Ide o dôležitý prvok mestskej stratégie regiónu Stuttgart, keďže sa očakáva, že počet cestujúcich železnicami sa zvýši na 25 miliónov ročne.

Mestská infraštruktúra, Poľsko, 2012

Klimatické zmeny spôsobujú čoraz väčšie suchá a záplavy v poľských regiónoch. Pôžička v sume 1 mld. EUR pomôže zrekonštruovať mosty v menších mestách na juhu Poľska, ako napríklad v meste Lesna, ktoré bolo zaplavené v roku 2013. Tieto mestá sa stanú odolnejšími a umožní im to zvládnuť prívodové vody.

Vysielanie a komunikačná infraštruktúra Arqiva, Spojené kráľovstvo, 2014

258 mil. EUR na projekty zahŕňajúce inteligentné merače (na efektívnejšie využívanie plynu a elektriny), pokrytie Wi-Fi, digitálne televízne a rádiové vysielanie.

Energetická efektívnosť cez Banco Santander, Španielsko, 2015

Pôžička v sume 50 mil. EUR na podporu malých projektov energetickej efektívnosti v španielskych hoteloch. Ide o financovanie v rámci súkromného financovania pre program energetickej efektívnosti, čo zahŕňa pôžičku, opatrenia na zmiernenie rizika a konzultačné služby.

Kvalita ovzdušia

Bývanie

Inováčné a zodpovedné verejné obstarávanie

Prispôbenie sa klíme

Digitalizácia

Energetika

POSUDZOVANIE ÚZEMNÉHO VPLYVU

**Výbor
regiónov**

Európsky výbor regiónov (VR) už niekoľko rokov podporuje a realizuje posúdenia vplyvu na regióny a mestá. Cieľ: jednoduchšia, účinnejšia legislatíva EÚ. Keďže väčšina Európanov žije v mestách, potrebujeme také právne predpisy, ktoré budú zohľadňovať potreby a jedinečné charakteristiky regiónov a miest EÚ.

VR v spolupráci s GR REGIO Európskej komisie, organizáciou Eurocities, Radou európskych obcí a regiónov (CEMR) a programom ESPON zrealizoval v novembri 2015 pilotné posúdenie vplyvu na mestá v rámci projektu Energetická hospodárnosť budov. Na seminári v Bruseli sa stretli experti na energetickú efektívnosť z miest EÚ rôznych typov a veľkostí. Toto posúdenie prinieslo pozitívne i negatívne výsledky, a to dokonca v rámci toho istého členského štátu, čo jasne podporilo náš prístup uplatňovať posudzovanie vplyvu na mestá ako štandardnú prax pri tvorbe politik EÚ.

VR bude v posudzovaní vplyvu na mestá pokračovať aj pri iných iniciatívach. Nedávne posúdenia sa zrealizovali pri iniciatívach Program pre nové zručnosti pre Európu a Zdieľaná (kolaboratívna) ekonomika.

**Európska
investičná
banka**

banka EÚ

EURÓPSKA ÚNIA

Výbor regiónov

Európska investičná banka

98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg

☎ +352 4379-1

☎ +352 437704

✉ info@eib.org

www.eib.org

🐦 @EIB

Európsky výbor regiónov

Rue Belliard 99-101

B-1040 Brussels

☎ +32 2 282 22 11

☎ +32 2 282 23 25

www.cor.europa.eu

🐦 @EU_Cor

Partneri v mestskej agende

Európska investičná banka a Európsky výbor regiónov sú partnermi v budovaní udržateľných komunít na kontinente. Naša práca prispieva k trom pilierom mestskej agendy EÚ:

- ➔ **Lepšia regulácia** – Posudzovanie vplyvu na mestá, ktoré realizuje VR, zabezpečí dôkladnejšie zmeranie vplyvu právnych predpisov na mestské oblasti.
- ➔ **Lepšie financovanie** – Úverové produkty, finančné nástroje a poradenské služby EIB pomôžu miestnym a regionálnym samosprávam naplánovať a financovať ich priority v rámci mestskej agendy a rozvíjať udržateľnosť.
- ➔ **Lepšie vedomosti (vedomostná základňa a výmena vedomostí)** – VR a EIB spolupracujú v snahe zabezpečiť, aby rôznorodé orgány miest a obcí v Európe mali k dispozícii najlepšie postupy a vedomosti, napríklad o tom, ako Investičný plán pre Európu môže podporiť investovanie do miest.